

พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่ง

บทนำ

การโคลนนิ่งเป็นกระบวนการสืบพันธุ์อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาศัยการเลียนแบบชีวพันธุกรรมตามธรรมชาติ เพื่อสร้างตัวอ่อนที่มีลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนมนุษย์ต้นแบบ ทำให้ได้มนุษย์ที่มีลักษณะทางกายภาพเหมือนต้นแบบ โดยประกอบด้วยชั้น ๕ เหมือนมนุษย์ทั่วไป ซึ่งเป็นเพียงกระบวนการเกิด แต่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับกระบวนการดำเนินชีวิต เพราะเห็นว่ามนุษย์ไม่ว่าจะมาจากแหล่งใดก็สามารถพัฒนาทางด้านกายกรรม วชิกรรม และมโนกรรมได้ แม้ว่าการโคลนนิ่งจะสามารถกำหนดพันธุกรรมได้ แต่ก็ไม่สามารถกำหนดพฤติกรรมล่วงหน้าได้ ซึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่าความเป็นมนุษย์วัดกันที่การมีจิตใจสูง มีคุณธรรม และมีพื้นฐานทางจริยธรรมด้วยศีล ๕

วิทยาการโคลนนิ่งสามารถสร้างชีวิตใหม่ที่มีลักษณะเหมือนกับสิ่งมีชีวิตต้นแบบ จนกลายเป็นข่าวครึกโครมมาอย่างต่อเนื่องในหลายปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในเวทีสาธารณะอย่างน่าสนใจ ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับการโคลนนิ่งและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ทั้งยังเกิดความหวาดหวั่นว่าจะมีการนำวิทยาการโคลนนิ่งมาใช้กับมนุษย์ อีกทั้งยังมีคนกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าได้มีการลักลอบโคลนนิ่งมนุษย์สำเร็จแล้ว แต่ยังไม่กล้าทำอย่างเปิดเผย ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นจริงก็จะทำให้มีมนุษย์สังเคราะห์ และอาจทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี แต่ก็มีหลายประเทศมีท่าทีที่สนับสนุน เพราะเห็นว่าเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และสามารถนำมาใช้ในเชิงการแพทย์ได้ ในขณะที่หลายประเทศมีกฎหมายห้ามวิจัยเกี่ยวกับการโคลนนิ่ง เพราะมีปัญหาทางด้านความปลอดภัยและด้านชีวจริยธรรม (Bio-ethic) ซึ่งเป็นเรื่องผิดธรรมชาติ ทั้งยังมีกลุ่มจารีตนิยมและมีความเคร่งครัดในศาสนาออกมาต่อต้าน ผู้นำบางศาสนาถึงขั้นออกมาประณาม เพราะเห็นว่าเป็นการสั่นคลอนหลักความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำทลายหลักการทางศาสนา โดยในบทความนี้จะได้อภิเคราะห์ในมุมมองของพระพุทธศาสนา

๙.๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการโคลนนิ่ง

โคลนนิ่ง (Cloning) หมายถึง การคัดลอก หรือทำซ้ำ (copy) สำหรับทางการแพทย์ หมายถึงการสร้างสิ่งมีชีวิตใหม่ ซึ่งมีลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนของเดิมทุกประการ การโคลนนิ่งเกิดอยู่เสมอในธรรมชาติ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนได้แก่ การเกิดฝาแฝดเพศเดียวกันและหน้าตาเหมือนกัน นั่นเอง กระบวนการโคลนนิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น ได้นำมาใช้เป็นเวลานานแล้วโดยเราไม่รู้ตัว ได้แก่การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช และตัวอ่อนสัตว์ โดยการแยกเซลล์ ซึ่งทำกันทั่วไปในวงการเกษตร¹ ซึ่งเป็นเทคนิคหรือวิธีการสร้างสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนกันหมด เป็นการคัดลอกหรือสืบพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ ซึ่งจะได้ลักษณะเหมือนต้นแบบทุกประการ เช่น โคลนนิ่งดีเอ็นเอก็จะได้ดีเอ็นเอที่มีลักษณะเหมือนกันหมด การโคลนนิ่งโครโมโซมก็จะได้โครโมโซมทั้งชิ้นที่เหมือนกันหมด และ

¹ Anny, โคลนนิ่ง คืออะไร ?, [ออนไลน์] http://a-nn-y.blogspot.com/2009/04/blog-post_21.html [สืบค้นเมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑].

ในระดับที่ซับซ้อนขึ้นไปอีกคือการโคลนนิ่งเซลล์ เนื้อเยื่อ อวัยวะ จนถึงระดับโคลนนิ่งทั้งตัว คือ โคลนนิ่งพีช สัตว์ รวมทั้งมนุษย์ด้วย

ในปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการโคลนนิ่งนั้นมีอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) โคลนนิ่งเพื่อสร้างสิ่งมีชีวิตใหม่² (reproductive cloning) หรือ**โคลนนิ่งเพื่อการสืบพันธุ์** เป็นการสืบพันธุ์โดยไม่ต้องอาศัยเชื้อตัวผู้หรือสเปิร์มเท่านั้น เพียงเอาเซลล์ร่างกายจากต้นแบบและไข่จากสตรีมาผสมกันแล้วนำไปฝังตัวในมดลูกสตรีก็สามารถทำให้เกิดชีวิตใหม่ได้ ๒) การโคลนนิ่งเซลล์ตัวต้นกำเนิด (stem cell) เพื่อใช้ในการบำบัดทางการแพทย์ (therapeutic cloning) เช่น ปลูกหรือซ่อมแซมอวัยวะที่บกพร่องส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย โดยการผลิตเซลล์ต้นกำเนิดซึ่งมีรหัสพันธุกรรมตรงกันกับของผู้ป่วยแล้วนำไปปลูกในอวัยวะที่เสียหาย **เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโคลนนิ่งเพื่อการรักษา** (Therapeutic Cloning) วิธีทำขั้นต้นเหมือนกัน ต่างกันตรงที่ไม่ปล่อยให้สิ่งมีชีวิตเจริญเติบโตจนเป็นทารก เพียงปล่อยให้ตัวอ่อนเจริญเติบโตได้ประมาณ ๗-๑๔ วัน ระยะนี้ตัวอ่อนจะมี**เซลล์ต้นตอ**จำนวนหนึ่ง ภาษาอังกฤษเรียกว่า stem cell การโคลนนิ่งเพื่อรักษานี้จะเป็นการนำเอานิวเคลียสจากเซลล์ร่างกายของผู้ป่วยมาทำโคลนนิ่งก็จะได้เซลล์ต้นตอจากตัวอ่อนที่มีลักษณะทางพันธุกรรมของผู้ป่วย³ จากนั้นก็นำไปปลูกถ่ายอวัยวะหรือซ่อมแซมส่วนที่บกพร่อง

ในปัจจุบันนี้วัตถุประสงค์ของการโคลนนิ่งมีเพียง ๒ ประการ คือ การโคลนนิ่งเพื่อการสืบพันธุ์และการโคลนนิ่งเพื่อรักษา แต่ในอนาคตน่าจะมีมากกว่านี้ เช่น โคลนนิ่งเพื่อการรักษาหรือปลูกถ่ายอวัยวะก็จะเป็นการสร้างอวัยวะเป็นอะไหล่มนุษย์เพื่อเอาไว้อายและหวังผลทางธุรกิจ หรือการโคลนนิ่งเพื่อสร้างชีวิตใหม่ก็จะเป็นการผลิตยีนต้นแบบอันเป็นที่พึงประสงค์ของคนส่วนใหญ่แล้วนำเข้าสู่ระบบธุรกิจต่อไป และการโคลนนิ่งเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ โคลนนิ่งเพื่อเพิ่มผลิตผลทางการเกษตร เป็นต้น ในบทความนี้จะได้เน้นวิเคราะห์การโคลนนิ่งมนุษย์

๙.๒ การโคลนนิ่งกับมุมมองทางศาสนา

ในมุมมองทางศาสนาต่อการโคลนนิ่งนั้น ปรากฏว่าศาสนาส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะเหตุผลทางจริยธรรม โดยเฉพาะศาสนาหลักของโลกอย่างศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม จึงขอยกเอาความเห็นของทั้งสองศาสนามาประกอบ ซึ่งชาวคริสต์ที่มีความเคร่งครัด รวมทั้งจอร์จ ดับเบิลยู บุช ของสหรัฐฯ ในสมัยที่เป็นประธานาธิบดี กล่าวว่าตัวอ่อนมนุษย์ก็ต้องถือเป็นชีวิตแล้ว และการทดลองเพาะสเต็มเซลล์ที่ต้องทำลายตัวอ่อนไปย่อมเท่ากับการสังหารผลาญชีวิต ก่อนจะได้ชีวิตใหม่มาก็ได้ทำลายชีวิตอื่นมากมาย ทั้งจากความผิดพลาดในการโคลนนิ่งหรือในระหว่างการวิจัย

สันตะปาปาจอห์น ปอล ที่สอง ได้ออกแถลงการณ์ประณามการโคลนนิ่งมนุษย์และได้ทรงเป็นผู้นำทางศาสนาโลกคนแรกที่โจมตีการโคลนนิ่งมนุษย์ตั้งแต่ต้น นอกจากนั้นแล้วประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ก็ได้ปราศรัยแสดงความไม่เห็นด้วยในการโคลนนิ่งมนุษย์อีกเช่นกันแม้กระทั่ง มาตราที่ ๑๑ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยการทดลองว่าด้วยรหัสพันธุกรรมของมนุษย์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ประกาศห้ามการโคลนนิ่งมนุษย์ด้วยเช่นกัน แต่ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศรวมทั้งสหรัฐอเมริกา ก็ไม่ได้มีการออกกฎหมายห้ามการโคลนนิ่ง

² นำชัย ชีววรรณ, สเต็มเซลล์, (กรุงเทพมหานคร : สารคดี, ๒๕๕๑), หน้า ๓๔.

³ ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, สเต็มเซลล์ ดีเอ็นเอและชีวจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๙), หน้า

มนุษย์อย่างเด็ดขาดเหมือนประเทศในทวีปยุโรปอีกหลายประเทศ ผู้นำศาสนาอีกหลายศาสนาได้แสดงความไม่เห็นด้วยในเรื่องโคลนนิ่งนี้อย่างเปิดเผย ด้วยเหตุผลสำคัญคือมนุษย์ได้ล่วงละเมิดเข้าไปในดินแดนของพระเจ้าเป็นเจ้าแล้ว นอกจากนี้สำนักวาติกันได้ออกประกาศประณามการโคลนนิ่งอีกว่าเป็นการกระทำที่ไร้ความรับผิดชอบในชีวิตมนุษย์⁴ ส่วนผู้ที่มีความคิดแบบอนุรักษ์นิยมมักประณามการโคลนนิ่งมนุษย์ว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากการเกิดขึ้นของชีวิตที่ผิดธรรมชาติ ไม่มีการปฏิสนธิของตัวสุจิและไข่ที่สุกแล้ว ชีวิตของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมนี้เป็นชีวิตที่ล้วนได้ผ่านกระบวนการปฏิสนธิทั้งสิ้น การเกิดของ ดอลลีและสัตว์ที่ถูกโคลนนิ่งเหล่านี้จึงเท่ากับเป็นการฝืนธรรมชาติอย่างมาก แต่หากมองอีกแง่หนึ่ง ความสำเร็จของการโคลนนิ่ง ทำให้เปลี่ยนแปลงความเชื่อของมนุษย์ในศาสนา เทวนิยมไปอย่างมาก เพราะเท่ากับเป็นการปฏิเสธบทบาทของพระเจ้าในการบัญชาการเกิดของพระวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ให้เข้าสู่ครรภ์มารดา

๙.๓ พันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งกับความเป็นมนุษย์ตามมุมมองพระพุทธศาสนา

ในมุมมองของพระพุทธศาสนามีความชัดเจนว่าสรรพสิ่งย่อมเป็นไปตามหลักความเป็นธรรมดาหรือธรรมชาติ ซึ่งจัดเป็นสภาพธรรม หมายถึง หลักแห่งความเป็นเอง⁵ เพราะสรรพสิ่งมีความเป็นไปตามธรรมชาตินี้เอง พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่เป็นธรรมชาตินิยม ทั้งสภาพธรรมชาตிக็เป็นสภาพธรรม ซึ่งไม่มีใครสร้าง ไม่มีใครปรุงแต่งขึ้นและสรรพสิ่งย่อมตกอยู่ในอำนาจของธรรมชาติ

มนุษย์เป็นชีวธาตุที่สามารถสืบพันธุ์ มีความสืบเนื่องต่อกันไปเรื่อยๆ สามารถสร้างเซลล์สืบพันธุ์เองได้ โดยเป็นไปตามกฎกรรมพันธุ์ ลักษณะของลูกย่อมเหมือนพ่อแม่ แต่อาจมีการผันแปรไปบ้าง ซึ่งก็ถือว่ามีโอกาสน้อยมาก ในกรณีที่มีการผันแปรนี้เองที่เรียกว่าการผ่าเหล่า ลักษณะของลูกอาจมีความแตกต่างจากลักษณะต้นแบบของพ่อแม่ ก่อนที่จะมีเทคโนโลยีการโคลนนิ่ง มนุษย์ได้มีการคัดเลือกทางพันธุกรรมมาก่อนแล้ว ในแง่ของสังคมวิทยา มนุษย์สามารถคัดเลือกสายพันธุ์ได้ โดยการเลือกคู่ครองที่มีลักษณะตามต้องการ เช่น พ่อกับแม่เป็นคนหน้าตาสวย และรูปหล่อ ลูกก็จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรือพ่อแม่ผิวดำลูกก็จะมีผิวดำเหมือนพ่อแม่ และพ่อแม่เป็นนักกีฬา มีการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพตัวเองอยู่เสมอ ลูกก็จะเป็นคนที่มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถคัดเลือกพันธุกรรมได้ตามธรรมชาติทางสังคมวิทยา แต่ในกรณีของชีววิทยาสามารถคัดเลือกได้ด้วยวิธีการทางการแพทย์ เป็นการคัดเลือกพันธุกรรมโดยเลือกเซลล์ของบุคคลอันมีลักษณะตามต้องการ แล้วนำมาเพาะเลี้ยงเป็นตัวอ่อน เมื่อเป็นตัวอ่อนแล้วก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ เพื่อใช้ในการรักษาโรค หรือจะใช้ในการสร้างชีวิตใหม่ขึ้นมา “ในมุมมองของศาสนาพุทธเห็นว่าลักษณะที่คล้ายกันมีอีกองค์ประกอบหนึ่งคือกรรม”⁶ เพราะกรรมเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลที่จะเป็นต้นแบบของพันธุกรรมเป็นใคร โดยเฉพาะคนที่พ่อแม่ลูกก็จะเป็นผู้เคยทำกรรมร่วมกันมาก่อน กรรมจึงเป็นส่วนที่กำหนดลักษณะทางพันธุกรรมที่สำคัญ เช่น ความเชื่อที่ว่าคนที่เกิดมาสวยหรือหล่อเพราะว่าในอดีตชาติเป็นคนหมั่นรักษาศีลอยู่เป็นประจำ ส่งผลให้ชาตินี้เกิดมาสวยและหล่อ มีผิวพรรณผ่องใส เป็นต้น โดยทรงสนะต่อการโคลนนิ่งตามมุมมองของพระพุทธศาสนาจึงแยกมุมมองออกเป็น

⁴ เมตตานันท์ ภิภุ, โคลนนิ่งมนุษย์ผิดจริยธรรม?, ในวารสารชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ ๒๕๔๖ : ๒

⁵ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๒๓.

⁶ ไชย ฦ พล, ธรรมชาติแห่งสรรพสิ่ง, (กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, ม.ป.พ.), หน้า ๒๘๗.

ประเด็น ดังต่อไปนี้

๙.๔ การกำเนิดตามทัศนะพระพุทธศาสนากับมนุษย์โคลนนิ่ง

พระพุทธศาสนาเห็นว่า การกำเนิดตามกระบวนการทางธรรมชาติของมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายมี ๔ ลักษณะ คือ

- ๑) ชลาพุชะ การเกิดในครรภ์ เช่น มนุษย์ แกะ วัว ม้า เป็นต้น
- ๒) อณฑชะ การเกิดในไข่ เช่น สัตว์ปีกทั่วไปและปลา
- ๓) สังเสทชะ การเกิดในถ้ำโคล คือ เกิดในที่ชื้นแฉะ หมักหมมเน่าเปื่อย เช่น หนอน แบนกที่เรียก อะมีบ่า เป็นต้น

๔) โอปปาติกะ การเกิดผุดขึ้นหรือผุดเกิด เช่น เทวดา เป็นต้น

การเกิดของสัตว์ทุกชนิดมีที่มาจาก ๔ ลักษณะนี้ดังกล่าว ในส่วนของมนุษย์ตามปกติจะเกิดในครรภ์แรกเริ่มของปฏิสนธิชีวิตมาจากสภาพเล็กที่สุด จนมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า นักชีววิทยากล่าวว่าไข่ที่ผสมแล้วจะเป็นเมือก ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นกอลละ คือ น้ำใสๆ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเจริญเติบโตของคนและสัตว์ในครรภ์มารดา เป็นการเกิดที่เป็นไปตามธรรมชาติ เมือกกอลละที่เป็นน้ำใสแปรสภาพขึ้นขึ้นเรียกว่าอัมพุทชะ (น้ำขุ่นข้น) จากนั้นก็แปรสภาพไปเป็นขึ้นเนื้อที่มีลักษณะสีแดงบางเรียกว่าเปสิ จากนั้นก็แปรสภาพค่อยๆ แข็งตัวขึ้นเรียกว่าขณะ (ก้อนแข็ง) จากนั้นก็แตกเป็น ๕ ปุ่ม เรียกว่าปัญจสาขา⁷ คือ ปุ่มที่เป็นศีรษะ ปุ่มที่เป็นแขน ๒ ข้าง และปุ่มที่เป็นขา ๒ ข้าง โดยปุ่มทั้ง ๕ นี้เองที่เป็นต้นเค้าของรูปร่างมนุษย์ และได้วิวัฒนาการต่อมาจนกลายเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ แต่กระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นภายในครรภ์ แม้ว่าจะมีการนำไปผสมนอกครรภ์ แต่เมื่อผสมเสร็จแล้วก็จะนำไปฝังในผนังมดลูก การพัฒนาการของชีวิตก็จะเริ่มขึ้นที่ครรภ์อย่างต่อเนื่องจนถึงคลอด

หากวิเคราะห์วิธีการโคลนนิ่งก็จะเห็นว่ามี การนำสารสืบพันธุ์ที่มีลักษณะเป็นเมือกในร่างกายนมนุษย์ ออกมาผสมกันนอกร่างกาย สารเหล่านั้นเมื่อมีพัฒนาการแต่ละขั้นก็จะมีชื่อเรียกต่างกันไป แต่ลักษณะของสารสืบพันธุ์เหล่านั้นจะมีคุณสมบัติเป็นเมือกที่ชื้นแฉะ จึงเป็นไปได้ว่าการเกิดของมนุษย์โคลนนิ่งสามารถจัดเข้าในการเกิดแบบสังเสทชะ คือ เกิดในที่ชื้นแฉะ หมักหมม ดังนั้น ในระดับการคัดเลือกพันธุกรรมจนมาถึงระดับของการผสมระหว่างสารพันธุกรรมจึงมีลักษณะเป็นการเกิดแบบสังเสทชะ จากนั้นจึงนำเอ็มบริโอซึ่งเป็นตัวอ่อนที่เกิดจากการผสมสารพันธุกรรมนั้นเข้าไปฝังไว้ในผนังมดลูก ซึ่งก็เป็นการพัฒนาการต่อเนื่องจากความเป็นเมือกที่ชื้นแฉะมาเป็นก้อนเนื้อ วิวัฒนาการระดับเอ็มบริโออยู่ระหว่าง ๑-๑๔ วัน หากเอ็มบริโอไม่ได้รับการนำไปฝังในผนังมดลูกภายใน ๑๔ วันก็จะตายหรือผิดปกติ ระดับของเอ็มบริโอนี้เริ่มจะจับกันเป็นก้อนเนื้อเล็กๆ แต่ไม่มีลักษณะความเป็นมนุษย์ เพราะยังไม่มีปัญจสาขา เมื่อนำเข้าสู่ครรภ์แล้วจึงจะมีพัฒนาการเป็นปัญจสาขา และมีองค์ประกอบอื่นจนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มนุษย์โคลนนิ่งจึงเป็นการกำเนิด ๒ ลักษณะ คือ เริ่มต้นเกิดแบบสังเสทชะและต่อเนื่องด้วยกำเนิดแบบชลาพุชะ หรือในอนาคตอาจพบกรรมวิธีสร้างในไข่ของมารดาก็ได้ ถ้าเป็นอย่างนั้นก็จะเป็นการเกิดแบบอณฑชะก็ได้

พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงกล่าวว่า การกำเนิดแบบอื่นที่นอกเหนือจากชลาพุชะว่าไม่ใช่มนุษย์หรือผิดหลักพระพุทธศาสนา มนุษย์โคลนนิ่งจึงไม่ถือว่าเป็นผิดหลักพระพุทธศาสนา แต่ถ้าเกิดมาแล้วทำความชั่วนั้นแหละจึงจะผิดหลักพระพุทธศาสนา เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐและมีจิตใจสูง มนุษย์โคลนนิ่งจึงสามารถมีได้โดยไม่ผิดหลัก

⁷ บรรจบ บรรณรุจิ, จิต มโน วิญญูญาณ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๗), หน้า ๖๐-๖๑.

พระพุทธศาสนา หากมองในแง่การกำเนิดของสัตว์แล้วจะเห็นว่า มี ๒ ลักษณะ คือ การกำเนิดในโลกโอปปาติกะกับการกำเนิดในโลกมนุษย์ โดยการกำเนิดในครรภ์ กำเนิดในไข่ กำเนิดในที่ขึ้นและ จัดเป็นการกำเนิดในโลกมนุษย์ การกำเนิดแบบโอปปาติกะจัดเป็นการกำเนิดที่ไม่อิงอาศัยพ่อแม่หรือการผสมพันธ์ที่เกิดจากเชื้อของบิดามารดา แต่จะเกิดเพราะอาศัยพันธุกรรม (กมมพณฺฐ) ที่ได้ส่งสมมาตามวาสนาบารมี เช่น กำเนิดในนรก สวรรค์ พรหมโลก เปรต อสุรกาย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการกำเนิดทั้ง ๔ ลักษณะ เป็นไปตามกรรมที่สั่งสมไว้ เช่น การจะเกิดเป็นมนุษย์ก็ต้องอาศัยการสั่งสมเบญจศีลและเบญจธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ทำให้เกิดเป็นมนุษย์ แต่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ๓ ประการ คือ ๑) มีเชื้อมารดา ๒) มีเชื้อบิดา และ ๓) มีโอปปาติกะหรือวิญญานมาปฏิสนธิในครรภ์^๘ เมื่อทั้ง ๓ อย่างนี้ ประกอบเข้าพร้อมกัน ถือว่าเป็นจุดกำเนิดของมนุษย์ ซึ่งโดยธรรมชาติจะปรากฏในครรภ์มารดา และปรากฏตั้งแต่ขณะที่มารดาบิดามีเพศสัมพันธ์กัน และเชื้อของทั้งสองฝ่ายเข้าผสมกัน แต่ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งความเป็นมนุษย์จะไม่เกิดขึ้น นี่ความเป็นมนุษย์ตามธรรมชาติ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ซึ่งไม่ใช่เป็นพุทธบัญญัติ หากแต่เป็นธรรมชาติที่ทรงค้นพบ กล่าวสั้นๆ ก็คือ เชื้อฝ่ายมารดา เชื้อฝ่ายบิดา และปฏิสนธิวิญญาน เป็นปัจจัยให้เกิดความเป็นมนุษย์ขึ้น เป็นความจริงที่ปรากฏในยุคนั้น และปรากฏมาถึงปัจจุบัน คือ ยุคที่มนุษย์โคลนนิ่งจะอุบัติขึ้น “ในอภิธรรมกล่าวว่ขณะแรกของการปฏิสนธิ นามรูปต้องเกิดมาพร้อมกัน จิตที่เกิดขึ้นแรกเรียกว่าปฏิสนธิจิต ไม่มีจิตดวงใดเกิดขึ้นโดยไม่อาศัยเหตุปัจจัย การปฏิสนธิเป็นขณะแรกของชาติหนึ่งๆ ต้องมีเหตุในอดีตเป็นปัจจัย”^๙ ไข่และอสุจิจัดเป็นส่วนของรูป ซึ่งเป็นกรรมพันธ์ที่ถ่ายทอดมาจากบิดามารดา “ส่วนปฏิสนธิวิญญานเป็นจิตดวงแรกในชาติใหม่และจัดเป็นส่วนนามธรรมที่สืบต่อมาจากชาติก่อน โดยนำเอาบุญบาปหรือกิเลสติดตามาด้วย”^{๑๐} บุญและบาปนี้เองเรียกว่าเชื้อของการเกิดพระพุทธศาสนาปฏิเสธว่าไม่มีพระเจ้าเป็นผู้จัดวางระเบียบแบบแผนในชีวิตและจักรวาล เพราะระเบียบแบบแผนเป็นเพียงนิยามหรือกฎธรรมชาติ ๕ ประการ ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดลักษณะของมนุษย์ ดังนี้

๑. อุตุนิยาม คือ กฎของฤดูกาล กฎธรรมชาติที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น น้ำขึ้น น้ำลง พายุร้อน พายุหนาว กฎแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันก็คือกฎทางฟิสิกส์ที่กำกับความเป็นไปของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย โดยฤดูกาลจะเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสิ่งแวดล้อมของการกำเนิด เช่น การเกิดจะต้องอยู่ในที่มีอุณหภูมิเหมาะสม การทำโคลนนิ่งก็ต้องการทำในที่มีอุณหภูมิเหมาะสม โดยเลียนแบบอุณหภูมิในครรภ์มารดา

๒. พีชนิยาม คือ กฎของเมล็ดพันธุ์หรือกฎทางชีววิทยาที่กำหนดให้สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์สืบต่อลักษณะทางพันธุกรรมไปสู่ลูกหลาน ปัจจุบันเรียกว่า “พันธุกรรม” โดยการโคลนนิ่งก็เป็นการนำเอาพันธุกรรมจากมนุษย์ต้นแบบ แล้วมาเป็นเชื้อพันธุ์เพื่อสร้างตัวอ่อนขึ้นมาตามกระบวนการโคลนนิ่ง แล้วนำไปฝังไว้ในผนังมดลูกเพื่อให้วิวัฒนาการเจริญเติบโตต่อไป

๓. จิตนิยาม คือ กฎเกี่ยวกับการทำงานของจิต เช่น จิตเกิดดับเป็นกระแส จิตมีเครื่องประกอบคือเจตสิกซึ่งเกิดดับพร้อมกับจิต กฎเกี่ยวกับการทำงานของจิต เรียกว่ากฎทางจิตวิทยา โดยการโคลนนิ่งมนุษย์ก็มีกระบวนการจิตนิยามอยู่ในตัว แต่ในทางวิทยาศาสตร์ยังไม่มีเครื่องมือพิสูจน์ ทางด้านจิตนิยามในการโคลนนิ่งอัน

^๘ วิเชียร ขาบุตรบุณชกริก, **พุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑.

^๙ ดวงเดือน บารมีธรรม, **อภิธรรมในชีวิตประจำวัน**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒๙.

^{๑๐} สัญญา สะสอง, **ความจริงของชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (เชียงใหม่ : เวียงบัวการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๔.

เป็นที่ยอมรับทั่วกัน อันที่จริงแล้วกระบวนการทางจิตนิยามเกิดขึ้นตั้งแต่เป็นเอ็มบริโอแล้ว เห็นได้จากการที่ตัวอ่อนมีปฏิกริยาเมื่อมีวัตถุไปกระทบ แสดงว่ามีปฏิสนธิจิตแล้วเพราะมีความรู้สึกเป็นวิถีจิต

๔. กรรมนิยาม คือ กฎแห่งเหตุและผลที่กำกับความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มนุษย์จะเจริญหรือเสื่อมเพราะการกระทำ เรียกพฤติกรรมศาสตร์ การโคลนนิ่งเป็นการจัดปัจจัยของเหตุเพื่อกำหนดผล โดยใช้พันธุกรรมมาผ่านกระบวนการโคลนนิ่ง และมีผลออกมาเป็นเหมือนต้นแบบ เมื่อมีเหตุอย่างไรก็จะมีผลออกมาอย่างนั้น โดยจำแนกลักษณะของพฤติกรรมออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนของเจตนาและกระบวนการโคลนนิ่ง ว่ามีเจตนาในการกระทำเพื่ออะไร และเมื่อกระบวนการโคลนนิ่งสำเร็จแล้ว มนุษย์โคลนนิ่งก็จะมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะของจิตและกระบวนการฝึกอบรม

๕. ธรรมนิยาม คือ กฎธรรมชาติที่กำหนดความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่อิงอาศัยกันและกัน เกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย คือ หลักปฏิจจุสมุปบาท โดยธรรมนิยามในฐานะที่เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ สรรพสิ่งมีความเป็นอยู่และเป็นไปตามกระบวนการทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นธรรมชาติ การกำเนิดทั้ง ๔ ลักษณะก็เป็นธรรมสภาวะ การโคลนนิ่งก็เป็นการศึกษาและเข้าใจกระบวนการทางธรรมชาติเกี่ยวกับการกำเนิด แล้วนำมาจัดกระบวนการเลียนแบบการเกิดตามธรรมชาติ เพื่อกำหนดลักษณะเด่นให้เป็นที่ไปตามต้องการ การโคลนนิ่งจึงเป็นการนำเอาองค์ความรู้ทางธรรมชาติมาจัดกระบวนการด้วยเครื่องมือและปัจจัยเอื้อเพื่อให้เป็นตัวกระตุ้น ส่วนความเป็นไปของเอ็มบริโอก็จะค่อยๆ พัฒนาการตามธรรมชาติ

นิยามแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ “พีชนิยามและอุตุนิยามเป็นกฎทางรูปธรรม จิตนิยามและกรรมนิยามเป็นนามธรรม”¹¹ ส่วนธรรมนิยามเป็นกฎที่กำกับทั้งนามธรรมและรูปธรรม อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ เห็นว่า “พระพุทธศาสนาได้ให้ภาพที่สมบูรณ์ของสรรพสิ่ง เพราะสามารถรวมเรื่องธรรมชาติฝ่ายวัตถุเข้ากับเรื่องจิตวิญญาณได้อย่างกลมกลืนเป็นเอกภาพ”¹² การกำเนิดมนุษย์จึงมีพีชนิยามซึ่งเป็นสารตั้งต้นที่เป็นตัวกำหนดลักษณะทางพันธุกรรม มีจิตนิยามเข้าไปปฏิสนธิวิญญาณ มีอุตุนิยามคืออุณหภูมิที่เหมาะสม และมีกรรมนิยามเป็นที่มา ซึ่งเป็นไปตามกฎของธรรมนิยามหรือกฎของธรรมชาตินั่นเอง จึงสรุปได้ว่า การเกิดมนุษย์โคลนนิ่งนั้นล้วนอาศัยธรรมชาติ โดยเริ่มต้นที่สารหรือเซลล์ต้นแบบซึ่งมีอยู่ในกระบวนการธรรมชาติของมนุษย์ แล้วนำมาผสมด้วยวิธีการโคลนนิ่ง แต่การที่เซลล์ต้นแบบสามารถวิวัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง ก็เพราะกระบวนการทางธรรมชาติที่อาศัยพันธุกรรม อุณหภูมิ และเวลาที่เหมาะสม จากนั้นก็นำเข้าสู่ครรภ์ของมารดาหรือแม่อุ้มบุญ ซึ่งกระบวนการนั้นมีอยู่ตามธรรมชาติ มนุษย์ได้เข้าไปเลียนแบบธรรมชาติแล้วมาจัดกระบวนการให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อให้เป็นไปตามต้องการเท่านั้นเอง มนุษย์ไม่สามารถเข้าไปจัดการธรรมชาติได้ทุกกระบวนการ เพียงแต่จัดกระบวนการและปัจจัยเอื้อต่อวิวัฒนาการทางธรรมชาติเท่านั้น

๙.๕ องค์ประกอบของมนุษย์โคลนนิ่งตามมุมมองพระพุทธศาสนา

ชีวิตในมุมมองของนักวิทยาศาสตร์อาจหมายถึงสสารและพลังงานรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐาน ๒ โครงสร้าง คือ “โครงสร้างระดับเซลล์ แต่ละเซลล์ประกอบด้วย ไฮโทพลาสซึมและนิวเคลียส กับ

¹¹ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : หจก.ไทยรายวันการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓.

¹² พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *วิทยาศาสตร์ในทรรศนะของพระพุทธศาสนา*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๒๙.

โครงสร้างทางเคมี แต่พุทธศาสนามองว่าโครงสร้างของชีวิตคือสังขาร หมายถึงสิ่งที่มีปัจจัยปรุงแต่งขึ้น”¹³ เป็นการปรุงแต่งเซลล์ตั้งต้นที่ได้รับเข้ามาใหม่จากกระบวนการโคลนนิ่ง “ให้ย้อนกลับไปอยู่ในสภาพเหมือนกับตอนที่เริ่มต้นชีวิตใหม่ กลายเป็นตัวอ่อนอีกครั้ง”¹⁴ ดังนั้น กระบวนการเกิดของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการเกิดแบบธรรมชาติหรือเกิดจากการโคลนนิ่ง ล้วนมาจากการปรุงแต่งกันขึ้นหรือประกอบกันขึ้นด้วยองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งมนุษย์แต่ละคนประกอบด้วยองค์ ๕ หรือชั้น ๕ ได้แก่

๑) รูป คือ ส่วนของร่างกาย ได้แก่ ดิน น้ำ ไฟ และลม เรียกมหาภูตรูป ๔ โดยรูปนั้นมีสภาพเป็นความแข็ง ความเหลว ความแผดเผาและความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ¹⁵ พระพุทธศาสนามองร่างกายของมนุษย์ว่าเป็นสังขาร เพราะถูกปรุงแต่งขึ้นด้วยธาตุ ๔ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน เป็นการทำให้ปฏิบัติกรรมทางชีววิทยา

๒) เวทนา คือ ความรู้สึกสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์

๓) สัญญา คือ ความจำได้หมายรู้

๔) สังขาร คือ อารมณ์ปรุงแต่งจิตหรือความคิด

๕) วิญญาณ คือ ความรับรู้ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าจิต และเรียกต่อไปว่าปฏิสนธิวิญญาณ หรือปฏิสนธิจิต

เมื่อชั้นทั้ง ๕ รวมศูนย์กันก็จะทำให้เป็นมนุษย์หรือสัตว์ “มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดพิเศษที่ได้รับการปรุงแต่งขึ้นมาเป็นนามและรูปหรือกายกับจิต”¹⁶ รูปเป็นส่วนของร่างกาย ส่วนเวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณจัดเป็นนาม “เปรียบเหมือนของเหลว ๔ ชนิดที่แตกต่างกัน แต่รวมในพาชนะเดียวกัน เรียกรวมกันว่าจิตใจ”¹⁷ โดยองค์ประกอบทั้ง ๕ นี้ เป็นอิสระจากมารดาบิดาอย่างเด็ดขาดไม่ใช่แยกส่วนมาจากมารดาบิดา แม้จะมีมารดาเป็นแดนเกิดแต่ก็ไม่ได้แยกส่วนวิญญาณออกมาจากมารดา แม้จะมีบิดาเป็นผู้ให้กำเนิดก็ไม่ได้แยกส่วนวิญญาณมาจากบิดา มนุษย์โคลนนิ่งจึงเป็นคนละคนกับมนุษย์ต้นแบบ อย่างไรก็ตามเมื่อว่าตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะมีจิตดวงเดียวกันไม่ได้เลย และจิตแต่ละดวงก็แยกส่วนไม่ได้ เมื่อมีจิตคนละดวง พฤติกรรมต่างๆ ของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกันออกไป “ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยและประสบการณ์ของแต่ละคน ที่ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ไตรวิภวัญญู”¹⁸ หมายถึง วงจรของปฏิภวจสพมุปบาทซึ่งหมุนเวียนสืบทอดกันไป มีอวิชชาเป็นตัวเหนี่ยวนำ ทำให้มีการเวียนว่ายตายเกิดหรือเป็นวงจรแห่งทุกข์ ประกอบด้วย

๑) กิเลสวิภวัญญู ประกอบด้วย อวิชชา ตัณหา อุปาทาน

๒) กรรมวิภวัญญู ประกอบด้วย สังขาร ภพ

๓) วิปากวิภวัญญู ประกอบด้วย วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา ชาติ ชรามรณะ (โสกะ

¹³ พระมหาอำนาจ โปราณภาณี, **สากถธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : สื่อตะวัน จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๓๐-๓๑.

¹⁴ ยงยุทธ ยุทธวงศ์และศุภชัย หล่อโลหการ, **โคลนนิ่ง เทคโนโลยีสะท้านโลก**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ปทุมธานี : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๓๕.

¹⁵ บุญย นิลเกษ, **มหัศจรรย์ความเป็นจริงของชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓.

¹⁶ สิทธิ บุตรอินทร์, **มนุษย์นิยม**, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๑๓.

¹⁷ ศุภวรรณ พิพัฒน์พรณวงศ์ กริน, **ไอน์สไตน์ถามพระพุทธเจ้าตอบ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๖๔๙), หน้า ๖๑.

¹⁸ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, ครั้งที่ ๑๒ (กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๐.

ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เป็นเรื่องของความทุกข์)

กิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมก็ได้รับวิบากคือผลของกรรมนั้น เป็นปัจจัยให้เกิดกิเลสแล้วทำกรรม หมุนเวียนต่อไปอีก เกิดภพเกิดชาติ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “โลกหน้ามีอยู่ เหล่าสัตว์ผู้ผุดเกิดขึ้นมีอยู่ ผลวิบากกรรมที่ สัตว์ทำดีทำชั่วมีอยู่”¹⁹ กรรมจึงเป็นตัวกำหนดการเกิดของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่ากรรมลิขิต²⁰ ดังนั้น มนุษย์โคลนนิ่งแม้ จะมาจากวิธีการที่แตกต่างจากมนุษย์ปกติ แต่ก็มียีนส์ประกอบเหมือนกัน คือประกอบด้วยชั้น ๕ มีปฏิสนธิ วิชาญาณและเป็นไปตามกิเลส กรรม และวิบาก มนุษย์โคลนนิ่งประกอบด้วยกายกับจิตหรือรูปกับนาม จึงไม่มีความ แตกต่างจากมนุษย์ปกติทั่วไป สิ่งที่แตกต่างกันจึงมีเพียงกิเลส กรรม และวิบาก หรือเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วจะ ประกอบกุศลกรรมหรืออกุศลกรรม มนุษย์โคลนนิ่งจึงไม่ใช่กายเดียวกับต้นแบบ และไม่ใช่จิตดวงเดียวกัน เพราะ ธรรมชาติของสรรพสิ่งมีการแตกดับอยู่เสมอ การโคลนนิ่งจึงอาศัยคุณสมบัติทางพันธุกรรมจากมนุษย์ต้นแบบ มี การถ่ายทอดพันธุกรรมทางร่างกาย แต่พันธุกรรมต้นแบบที่นำมาโคลนนิ่งนั้นได้ตายไปแล้ว มีเพียงเซลล์ใหม่ที่เกิด มาทดแทนเท่านั้น มนุษย์ต้นแบบกับมนุษย์โคลนนิ่งจึงเป็นคนละร่างและคนละจิต มีวิวัฒนาการอย่างเป็นอิสระจาก มนุษย์ต้นแบบ และไม่มีพันธะทางวิญญาณต่อกัน ส่วนกรรมและกิเลสของมนุษย์ต้นแบบก็ไม่สามารถถ่ายทอดไปสู่ มนุษย์โคลนนิ่งได้ มนุษย์ต้นแบบที่มีจิตใจชั่วร้าย ก็ไม่ได้ถ่ายทอดความชั่วร้ายทางจิตไปสู่มนุษย์โคลนนิ่งได้ ถ้าหาก มนุษย์โคลนนิ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้มีสัมมาทิฐิ จิตใจของมนุษย์โคลนนิ่งก็จะดีกว่าจิตใจ ของมนุษย์ต้นแบบก็ได้

๙.๖ สภาพความเป็นมนุษย์โคลนนิ่ง

พระพุทธศาสนามีทัศนะเกี่ยวกับการกำเนิดที่ปรากฏในอินทกสูตร พระพุทธเจ้าตรัสว่า “รูปนี้ปรากฏ เป็นกลละก่อน จากกลละเป็นอัมพพหะ จากอัมพพหะเกิดเป็นเปสิ จากเปสิเกิดเป็นขณะ จากขณะเกิดเป็น ๕ ปุ่ม (ปัญญาสาขา) ต่อจากนั้น มีผมนและเล็บ (เป็นต้น) เกิดขึ้น มารดาของสัตว์ในครรภ์บริโภคขำน้ำโภชนาหารอย่าง ใด สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดา ก็ยังอึดภาพให้เป็นไปด้วยอาหารอย่างนั้นในครรภ์นั้น”²¹ องค์ประกอบการเริ่มมีชีวิต ของมนุษย์จะมีความครบถ้วนก็ต่อเมื่อ “ชายและหญิงมีเพศสัมพันธ์กัน และมีวิญญาณเข้ามาเกิดในท้องของฝ่าย หญิง จึงจะเรียกว่าการมีปฏิสนธิวิญญาณ ถือเป็นสิ่งบ่งชี้สำคัญของชีวิตที่เกิดใหม่”²² อธิบายเข้าใจง่ายๆ ว่า บิดา กับมารดามีเพศสัมพันธ์ มารดามีประจำเดือนมาปกติและมีปฏิสนธิวิญญาณ จึงจะทำให้ตั้งครรภ์ เมื่ออยู่ในอุณภูมิ ที่เหมาะสมในครรภ์ และได้รับการดูแลครรภ์อย่างเหมาะสม ทำให้ตัวอ่อนมีพัฒนาการในครรภ์จนถึงกำหนดคลอด สำหรับกรณีการโคลนนิ่ง จะไม่มีการอยู่ร่วมกันของหญิงชาย ไม่ผ่านกระบวนการมีเพศสัมพันธ์กัน แต่จะใช้ พันธุกรรมมาสร้างตัวอ่อนแล้วนำไปฝังตัวในผนังมดลูก ต่อมาก็จะมีพัฒนาการในครรภ์จนถึงกำหนดคลอด โดยที่ แม่ผู้อุ้มท้องอาจไม่เคยเห็นเจ้าของ “รหัสพันธุกรรมต้นแบบ” มาก่อนเลยก็ได้ ถึงแม้ว่าการเกิดมนุษย์โคลนนิ่งจะมี ส่วนที่แตกต่างจากการเกิดตามธรรมชาติ แต่มนุษย์โคลนนิ่งก็มียีนส์ประกอบของชีวิตก็คือชั้นทั้ง ๕ เหมือนกับ

¹⁹ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๐๙/๒๔๓.

²⁰ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มนุษย์กับการใช้เหตุผล, (มหาสารคาม : หจก.อภิชาติการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

²¹ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๓๕/๓๓๗.

²² พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และคณะ, พระพุทธศาสนากับวิทยาการโลกยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๓.

มนุษย์ทั่วไป

เมื่อพูดถึงการโคลนนิ่งในมุมมองของพุทธศาสนา จึงเห็นว่าชีวิตที่เกิดขึ้นจากวิทยาการนี้ จะได้มาเพียงร่างกายที่ไม่ใช่คนเดิม จิตใจก็ไม่ใช่วงเดิม เมื่อนำไปไว้ในครรภ์ด้วยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ได้รับการเลี้ยงดูจากมารดาทางสายสะดือ จึงเจริญเติบโตและมีวิวัฒนาการ “เมื่อมีปฏิสนธิจิตแล้วก็จะได้วิวัฒน์และพัฒนาเป็นอุปาทานอุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดภพ ภพก็วิวัฒนาการไปเป็นชาติ”²³ จะเห็นได้ว่าสรรพสิ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการ ชีวิตก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการอย่างหนึ่งในธรรมชาติ การโคลนนิ่งก็อาศัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิวัฒนาการชีวิตตามกระบวนการทางธรรมชาติ ผนวกเข้ากับการพัฒนาการทางเทคโนโลยีและเครื่องมือสมัยใหม่ จึงทำให้ได้มนุษย์คนใหม่ที่มีลักษณะทางกายภาพเหมือนบุคคลต้นแบบ แต่พันธุกรรมต้นแบบก็ได้สลายไปแล้ว เหลือเพียงการถ่ายทอดคุณสมบัติทางพันธุกรรมต่อมา เพราะเซลล์ในร่างกายมีการตายอยู่เสมอเมื่อเซลล์เก่าตายไปก็จะมีเซลล์ใหม่มาแทนที่ ส่วนเซลล์เก่าก็จะหลุดล่อนออกไป “เช่นเดียวกับผลกล้วยย้อมฆ่าต้นกล้วย ขุยไผ่ฆ่าต้นไผ่ ดอกอ้อฆ่าต้นอ้อ ม้าอัสตราฆ่าแม่ม้า”²⁴ เซลล์ต้นแบบของมนุษย์โคลนนิ่งจะตายไปและเกิดเซลล์ใหม่มาแทนที่ ลูกที่เกิดจากการโคลนนิ่งจึงไม่ใช่คนเดียวกับคนต้นแบบ การโคลนนิ่งก็ไม่สามารถสร้างความเป็นอมตะให้กับมนุษย์ได้ เพราะสรรพสิ่งตกอยู่ภายใต้หลักไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา เหมือนกับมนุษย์ทั่วไป

เมื่อคนเราเกิดขึ้นมาเท่ากับเซลล์ในร่างกายของเราได้แบ่งตัวออกจากจุดเริ่มต้นแล้ว เวลาชีวิตของแต่ละคนเริ่มต้นขึ้นทันทีที่เซลล์เริ่มแบ่งตัว การเพิ่มจำนวนในแต่ละครั้งจะสูญเสีย DNA ส่วนปลายของโครโมโซมแต่ละชั้นที่เล็กทีละน้อย จนในที่สุดเซลล์ก็หมดขีดความสามารถในการแบ่งตัวเพิ่มจำนวนได้ เซลล์กลุ่มนั้นก็หมดไป ถ้าเป็นเซลล์ของอวัยวะใดหยุดแบ่งตัวอวัยวะนั้นก็เสื่อมสภาพและหมดอายุการใช้งานต่อไป การที่เซลล์หมดความสามารถในการแบ่งตัวเพิ่มจำนวน ทำให้คนเรามีข้อจำกัดทางธรรมชาติในเรื่องอายุ โดยอายุขัยของมนุษย์โดยเฉลี่ยในปัจจุบันประมาณ ๗๕ ปี เพราะเซลล์มนุษย์แบ่งตัวคงสภาพอวัยวะต่างๆ ในร่างกายได้เพียงเท่านั้น ความรวนของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์อาจเกิดไม่พร้อมกัน ทำให้อวัยวะมีความเสื่อมไม่พร้อมกัน

อวัยวะส่วนใดหยุดทำงานก็ทำให้อวัยวะส่วนอื่นเสียไปด้วย ทำให้มนุษย์พยายามสร้างอวัยวะที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุดขึ้นมาเป็นอะไหล่ โดยการใช้เซลล์ชนิดเดียวกับอวัยวะที่มนุษย์มีทุกประการ ปัจจุบันมนุษย์สามารถสร้างอวัยวะสำรองขึ้นมาก่อนล่วงหน้าได้ นำไปเก็บไว้ในอุณหภูมิและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ในนามธนาการอวัยวะ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเอาชนะธรรมชาติ ด้วยการเรียนรู้จากธรรมชาติ แต่ไม่ว่าจะพยายามแค่ไหนก็ตามมนุษย์ก็ยังเป็นสิ่งชั่วคราว เพราะพระพุทธรูปเห็นว่าชีวิตมีการแตกดับอยู่ตลอดเวลา แต่เป็นไปแบบค่อยเป็นค่อยไปด้วยอำนาจของสันตติหรือความสืบเนื่อง เซลล์ปฏิสนธิเพียงเซลล์เดียวได้แตกตัวออกไปเป็นหลายเซลล์ รวมกันอยู่เป็นกลุ่มกลายเป็นเนื้อเยื่อ หลายเนื้อเยื่อรวมกันกลายเป็นอวัยวะ หลายอวัยวะรวมกันกลายเป็นร่างกายสังขาร แล้วแตกเป็นปัญจสาขา จะเห็นได้ว่าวิวัฒนาการด้านปริมาณส่งผลให้เกิดพัฒนาการด้านคุณภาพ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะแห่งสังขารร่างกายของมนุษย์ จากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่ง การเกิดของมนุษย์มาจากบูรพกรรมหรือวิบากกรรม อันเป็นผลของกรรมของแต่ละคนและพันธุกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบุพบุรุษ เป็นกรรมที่เกี่ยวข้องกันทั้งจากอดีตส่งผลสู่ปัจจุบัน จากอดีตและปัจจุบันส่งผลสู่ออนาคต

²³ ยงยุทธ วิทยาลัยธุรกิจ, พุทธศาสนากับจุดยืน, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ม.ป.พ.), หน้า ๑๔.

²⁴ วจ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๖๘/๑๑๓.

ส่วนความเป็นมนุษย์ของมนุษย์โคลนนิ่งก็เหมือนกับมนุษย์ทั่วไป คำว่า “มนุษย์” เป็นภาษาสันสกฤต ตรงกับภาษาบาลีว่า มนุส คำว่า มนุส แยกศัพท์เป็น มน+อสู โดย มน แปลว่าใจ อสู แปลว่า สูง มนุษย์จึงหมายถึงผู้มีใจสูง²⁵ หรือสัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล²⁶ ความเป็นมนุษย์จึงไม่ใช่แค่ปัจจัยในทางกายภาพเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีจิตใจสูงกว่าสัตว์ทั่วไป ธรรมชาติของชีวิตมีสภาพเป็นการหลอมรวมกันเข้าของรูปกับนาม เป็นส่วนที่เป็นร่างกายกับส่วนที่เป็นจิตวิญญาณ ส่วนของร่างกายประกอบด้วยมวลรวมของดิน น้ำ ไฟ ลม ซึ่งเป็นสารที่ไม่มีการสูญหาย ไม่ว่าโมเลกุลนั้นจะเป็นสารอินทรีย์หรือสารอนินทรีย์ การเปลี่ยนสถานะของสารจากของเหลว เป็นของแข็งหรือเป็นก๊าซ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนไป การประกอบกันเข้าเป็นรูปก็ยังไม่ครบองค์รวม จะต้องมีส่วนของจิตวิญญาณประกอบกันจึงจะเป็นธรรมชาติของชีวิตได้ เพราะธรรมชาติของชีวิตต้องมีกายและจิตประกอบกัน และสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ มีความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้ ธรรมชาติของกายคือความเป็นรูปร่าง และรับสัมผัส ส่วนธรรมชาติของจิตคือการรู้อารมณ์ที่มากกระทบ หยั่งรู้หรือสั่งสมอารมณ์ ธรรมชาติที่สั่งสมบุญหรือบาป เป็นธรรมชาติของผู้รู้ สภาพชีวิตมนุษย์จึงเป็นกระบวนการดำรงอยู่ของกายและจิต ไม่ว่ามนุษย์ที่เกิดเองตามธรรมชาติหรือ มนุษย์ที่เกิดจากกระบวนการโคลนนิ่ง ก็มีองค์ประกอบจากส่วนที่เป็นกายและจิต แต่คุณสมบัติของกายขึ้นอยู่กับพันธุกรรม การดูแลรักษา อยู่ในสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพ มีการบริโภคปัจจัย ๔ ที่เกื้อกูลต่อร่างกาย และการฝึกทักษะทางร่างกายหรือการออกกำลังกาย ส่วนจิตก็มีความแตกต่างกันตาม จริตนิสัยที่ได้รับการสั่งสมมาจากอดีต และสภาพแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อจิตใจด้วย และประกอบกับการอบรมสั่งสอนในปัจจุบัน มนุษย์โคลนนิ่งก็ไม่ใช่มนุษย์ชนิดพิเศษจากมนุษย์ทั่วไป แม้ว่าจะกระบวนการเกิดที่แตกต่างจากคนทั่วไป และได้รับอิทธิพลของรหัสพันธุกรรมจากมนุษย์ต้นแบบก็ตาม แต่การนำไปฝังไว้ในผนังมดลูกก็เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดลักษณะของมนุษย์โคลนนิ่ง เช่น แม่อุ้มบุญเป็นโรคเบาหวาน ก็จะถ่ายทอดโรคเบาหวานไปสู่ทารกโคลนนิ่งที่อยู่ในครรภ์ด้วย แม้ว่าการโคลนนิ่งจะทำให้ได้มนุษย์ที่มีลักษณะทางกายภาพเหมือนมนุษย์ต้นแบบก็ตาม แต่สิ่งที่ทำให้มนุษย์โคลนนิ่งแตกต่างจากมนุษย์ต้นแบบก็คือพันธุกรรมเพิ่มเติมที่ได้จากแม่อุ้มบุญ ซึ่งจะเป็นพันธุกรรมแฝงอยู่ในมนุษย์โคลนนิ่ง ส่วนจิตใจก็อยู่ที่อนุสัยที่สั่งสมไว้ในอดีต สิ่งแวดล้อมและการอบรมสั่งสอนในปัจจุบัน

สรุป

การโคลนนิ่งมนุษย์เป็นกรรมวิธีให้กำเนิดชีวิตใหม่ โดยอาศัยเชื้อพันธุกรรมมาจากมนุษย์ต้นแบบ ซึ่งสามารถกำหนดรูปลักษณ์ได้เหมือนต้นแบบ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำหายหลักธรรมชาติและจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งเป็นที่วิพากษ์กันอย่างกว้างขวาง มีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่คัดค้าน ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีที่ยืนยันอย่างเป็นทางการว่าสามารถสร้างมนุษย์โคลนนิ่งได้ก็ตาม แต่การที่สามารถโคลนนิ่งสัตว์ได้หลายชนิดก็เชื่อว่าจะสามารถนำมาใช้โคลนนิ่งมนุษย์ได้ ซึ่งอาจมีการลักลอบทดลองโคลนนิ่งมนุษย์ไปแล้ว ถ้าหากว่าการโคลนนิ่งเกิดขึ้นกับมนุษย์จริง สภาพความเป็นมนุษย์โคลนนิ่งจะเป็นอย่างไร

พระพุทธศาสนาเห็นว่าการกำเนิดของสัตว์มีทั้งสายพันธุ์ที่เกิดจากครรภ์ เกิดจากไข่ เกิดจากเถาไคล และเกิดแบบผุดขึ้นเหมือนพวกโอปปาติกะ โดยทั่วไปแล้วเข้าใจกันว่ามนุษย์เกิดจากครรภ์ แต่ก่อนที่จะฝังตัวอยู่ใน

²⁵ พิน ดอกบัว, แนวความคิดเกี่ยวกับสังสารวัฏ : การเวียนว่ายตายเกิดในพระพุทธศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓๒.

²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, หน้า ๘๓๒.

ครรรค์ (พระพุทธศาสนาเรียกว่าแดนเกิด) ย่อมมาจากเชื้อของผู้ให้กำเนิด (พ่อ) ซึ่งมีสภาพเป็นเมือกซึ่งเป็นสารพันธุกรรมจากพ่อก่อน เมื่อผสมกับไข่ของแม่แล้วจึงพัฒนาการมาเป็นเหมือนล้าล้างเนื้อและจับกันเป็นกลุ่มก้อนแตกเป็นปัญจสาขา และพัฒนาการจนเจริญเติบโตในครรรค์จนถึงวันคลอด ส่วนมนุษย์โคลนนิ่งใช้สารพันธุกรรมจากส่วนที่มีลักษณะเป็นเมือกของมนุษย์ต้นแบบผ่านกระบวนการโคลนนิ่ง ก็จะได้ผลออกมาเหมือนมนุษย์ต้นแบบในทางกายภาพ ซึ่งไม่ใช่การสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ แต่อาศัยการเลียนแบบการเกิดตามธรรมชาติ โดยการคัดเลือกสายพันธุ์และกำหนดคุณลักษณะล่วงหน้าจนถึงการสร้างตัวอ่อนได้ หลังจากนั้นก็นำไปฝังในผนังมดลูกและให้เจริญเติบโตในครรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการเหมือนมนุษย์ทั่วไป โดยมนุษย์โคลนนิ่งก็จะประกอบด้วยร่างกายและจิตใจเหมือนมนุษย์ทั่วไป สามารถมีชีวิตและพัฒนาการได้ โดยลักษณะเด่นคือการที่มนุษย์สามารถคัดเลือกสายพันธุ์ได้ตามต้องการ การโคลนนิ่งก็เป็นเพียงเทคโนโลยีการสร้างชีวิตแบบใหม่ได้เพียงร่างกาย แต่ก็เป็นคนละส่วนกับต้นแบบ ส่วนจิตใจโคลนนิ่งไม่ได้ ขึ้นอยู่กับบอนุสัยของแต่ละคน การเลี้ยงดูอบรม การอบรมปมนิสัย และสิ่งแวดล้อมที่การอบรมสั่งสอน

ส่วนสภาพความเป็นมนุษย์ของมนุษย์โคลนนิ่งก็จะมีสภาพทางกายภาพที่เหมือนกับมนุษย์ทั่วไปประกอบด้วยชั้น ๕ แต่จะมีลักษณะเด่นเหมือนมนุษย์พันธุกรรมต้นแบบ แต่ความเป็นมนุษย์ไม่ใช่เฉพาะสภาพทางกายภาพเท่านั้น แต่มนุษย์จะต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจสูง มีเหตุมีผล รู้จักแยะแยะดีชั่ว กระทำในสิ่งที่ดีและมีประโยชน์แก่อุทิศต่อโลก มีการปฏิบัติตามศีล ๕ เป็นพื้นฐาน พระพุทธศาสนาจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาแต่ให้ความสำคัญกับที่ไปว่าจะไปสู่สุคติหรือทุคติ เพราะมนุษย์ไม่ใช่เป็นคนชั่วเพราะชาติหรือโคตร มนุษย์ไม่ใช่เป็นคนดีเพราะชาติหรือโคตร มนุษย์จะเป็นคนชั่วหรือเป็นคนดี เพราะกรรมของตน (การกระทำ) จึงมีคนจำนวนมากที่แตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ชนชั้น วรรณะ แตกต่างความเชื่อ เข้ามาบวชและนับถือพระพุทธศาสนา ดังนั้น ไม่ว่าจะ เป็นมนุษย์ที่มาจากการโคลนนิ่งก็สามารถพัฒนาทั้งทางกายภาพ วาจา และจิตใจได้

คำถามท้ายบท

๑. พันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งคืออะไร ? มีความเป็นมาและวิวัฒนาการอย่างไร ?
๒. มุมมองของพระพุทธศาสนาต่อปัญหาพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งเป็นอย่างไร ?
๓. ท่านมองว่าเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งเป็นการกระทำที่เป็นการฝืนกฎของธรรมชาติหรือไม่?
๔. กำเนิดของมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร ?
๕. จงอธิบายกฎธรรมชาติหรือนิยามตามหลักการของพระพุทธศาสนามาดู ?
๖. สาเหตุของปัญหาพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งมาจากอะไร และแนวทางในการแก้ไขปัญหาคืออะไร ?
๗. จงอธิบายถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งมาดู ?
๘. จงอธิบายประโยชน์ของเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งมาดู ?
๙. ท่านคิดว่าเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งมีความเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร ?
๑๐. แนวทางในการแก้ไขปัญหาพันธุวิศวกรรมโคลนนิ่งตามแนวพุทธจริยศาสตร์ควรเป็นอย่างไร ?

